

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

אדם רך - דומה למלאך

בחלומי ראה יעקב סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ומלאכים עולים ויורדים בו.

כשהיה האדמו"ר מגור ה"פני מנחם" וצ"ל ילד קטן צעיר לימים, שאלו אביו, ה"אמרי אמת" וצ"ל: איך יתכן דבר כזה, שהסלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה? איך הסלם לא נפל? על מה הוא נשען?

ענה ה"פני מנחם": הסלם נשען על העננים. תמה ה"אמרי אמת": אם הסלם היה רך מן העננים, ויכול היה להשען עליהם - איך יתכן שהמלאכים טפסו עליו?

נענה הילד ואמר: "מכרחים לומר, שהמלאכים היו רכים יותר מן הסלם, שהיה רך מן העננים".

"אם כן" - אמר לו ה"אמרי אמת" - "נמצינו למדים ככל יסודי: ככל שפון אדם יותר רך, כך הוא יותר מלאך..."

*

עוד מספרים, שפעם שאל האדמו"ר מגור ה"אמרי אמת" וצ"ל, את בנו הצעיר ה"פני מנחם" וצ"ל: הרי יעקב אבינו חלם על סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו, מדוע גם הוא לא עלה על הסלם?

השיב לו הבן: "אבא, זה הרי היה רק חלום". אבל האבא ממשיך להקשות: "אכן, זה היה חלום, אבל מדוע הוא לא חלם שגם הוא עולה בסלם?"

השיב הבן: "לשם מה הוא צריך לעלות בסלם? הרי התורה אומרת: 'והנה ה' נצב עליו', הסב"ה נצב לידו, ומדוע עליו לטפס למעלה? הרי כל תכלית החיים וכל העמל שאדם עמל בעבודת השי"ת, היא להגיע למדרגה שהשי"ת יהיה 'נצב עליו', ומה לו צורך ביותר מכך?"

כשהיה חי את הסב"ה הוא מרגיש שהוא לידו כל הזמן, ואם כן - אינו חש צורך לטפס בסלם כדי להגיע אליו.

כבר אמר ה"מגלה עמקות" על תבת 'ויצא', שהיא ראשי תבות: ויעש יעקב צורת אלון. יעקב אבינו הרגיל את עצמו לראות בכל דבר את אלופו של עולם. בכל מה שעבר עליו ראה את יד ה' המכוננת אותו ומובילה אותו. הוא חי את הסב"ה - וממילא לא היה צריך לטפס עליו לזאת נאמר בפסוק בתהלים (קמו, ה-ו): "אשרי שא-ל יעקב בעזרו, שברו על ה' אלקיו עשה שמים וארץ". "שברו" הכוונה - הבטחון שלו. בכל מה שהוא עושה, הוא בוחס בהשי"ת. אשרי מי שמגיע למעלה זו.

*

שמעתי ספור על רב אחד שהגיע לירושלים ובאחד מבתי הכנסת בעיר הציעו לו לכהן כרב המקום. הרב, שהיה זקוק לפרנסה נפגש עם גבאי בית הכנסת, שלשה גבאים, והם סקמו אותו על תנאי הרבנות ועל השכר שימקבל. הרב העביר את דירתו לירושלים והחל לכהן ברבנות. חלפו כמה חדשים, ואיש אינו משלם לו שכר. פנה הרב לאחד מחשובי המתפללים, ורמז לו כי הוא זקוק למשכורת כדי לפרנס את משפחתו. אמר לו הלה: "אין מי שישלם לך משכורת".

שאל הרב: "הרי נפגשתי עם שלשה גבאים, והם הבטיחו לשלם לי?". אמר לו המתפלל: "אכן, כך הבטיחו לך, אבל מאז השתנה המצב: גבאי אחד נפטר, השני שב לארץ מולדתו בחו"ל, והשלישי התחרט מכל העסקה".

אמר הרב: "עכשו אני מבין את מה שאמר דוד המלך: 'אל תבטחו בנידיבים בבן אדם שפון לו תשועה', וכל כך למה? כי

אחד מהם - 'תצא רוחו', ימות, השני - 'ישוב לאדמתו', אל ארץ מולדתו, ואלו השלישי - 'ביום ההוא אבדו עשתנותיו', התחרט מכל העסקה..."

חז"ל אומרים כי כאשר יצא יעקב אבינו מבאר שבע, הוא אמר: "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי", אבל בשנוי - הוא אמר: "אשא עיני אל ההרים", הינו, כאשר אליעזר הלך לחרון כדי למצא אשה לאבא שלי, הוא הביא אתו עשרה גמלים נושאים מכל טוב, ואלו אני הולך בלא כלום, עני ואביון. אבל אז הוא הרגה פעם נוספת והמשיך ואמר: וכי אני מאבד את הבטחון שלי? חלילה, "עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ".

שואל ה"בית הלוי", וכי מה היתה ה'ההוא אמינא' של יעקב, ומה היתה המסקנה שלו? מה הוא חשב בתחלה, ומה הביא אותו לשנות את דעתו?

ברור ללא ספק - אומר ה"בית הלוי" - כי גם בתחלה בטח יעקב אבינו בהשי"ת שיימציא לו ישועה, אלא שהוא התחיל לחשב כיצד זה יקרה. איך יתן לו הסב"ה פרנסה? האם הוא ימצא איה יהלום לפתע פתאום? האם מישוה ימציא לו פתאום כסף? ואז, תוך כדי ההרהור אמר לעצמו: וכי אני צריך לתת להשי"ת 'עצות' כיצד לעזר לי? הרי ה' תקצר? הרי זה חסרון בבטחון בהשי"ת. "עזרי מעם ה' עשה שמים וארץ". הסב"ה כל יכול, והוא יכול להמציא לי פרנסתי בכל דרך שהיא, ומה לי לחשב כיצד יעשה זאת!

(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - מתוך האור יצחק ויעקב אבינו)

כמה גדול כחה של תפלה

התפלות גברו על רצון הצדיק

על הפסוק "ועיני לאה רכות" (בראשית כט, יז) אומרים חז"ל (בראשית רבה ע, טו) כי "קשה היא התפלה שבטלה את הגזרה" - לתפלה יש כח לבטל גם גזרות כאלו שכבר נגזרו.

חז"ל אומרים כי נגזרה הגזרה בשמים שרחל תנשא ליעקב, ולאה לעשו: "שני בנים ליצחק ושתי בנות ללבן. הגדולה - לגדול, והקטנה - לקטן". לאה, שידעה מזה, התפללה בדמעות שלישי, עד כדי כך שריסי עיניה נשרו מרב הדמעות ששפכה, ואכן תפלותיה בטלו את הגזרה, והיא זכתה להנשא ליעקב, ולא זו בלבד אלא אפלו זכתה לכך לפני רחל אחותה!

מכח תפלותיה ודמעותיה זכתה לאה להנשא לבחיר האבות, להמנות בין האמהות הקדושות, להעמיד ששה שבטים, ואף להקבר במערת המכפלה לצד יעקב אבינו, בעלה.

אלא שכאן - אומר רבי אשר דרוק - מתעוררת שאלה: נאמר בפסוק בתהלים (קמה, יט): "רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם" - לצדיק יש כח עצום, באמצעות התפלות היוצאות מפיו, לגזר גזרות או לבטלן. הסב"ה מקיים את אותן תפלות היוצאות מפיו של הצדיק.

יעקב אבינו, בחיר האבות, דמותו חקוקה בכסא הכבוד, הלא רצה להתחתן עם רחל. איך יתכן שלבן יצליח "להשחיל" לו את לאה? וכי לבן מנהל את העולם? הלא הסב"ה מנהל את העולם והסב"ה ממלא את רצון יראיו. כיצד יתכן אפוא שלבן יצליח לעשות איזשהו מעשה בנגוד לרצונו של יעקב? התשובה היא: נכון! יעקב אבינו הוא בחיר האבות, נזר

הבְּרִיאָה! בְּנֵדָאִי מִתְחַשְּׁבִים בְּשָׁמַיִם בְּתַפְלוּתוֹ וּבְרָצוֹנוֹתָיו. אֲבָל כְּאִשְׁרֵי יִשְׁנָה אִיזוּשְׁהִי בַחֲנֻחָה, בְּאֶרֶם נְהָרִים, לֹאָה שְׁמָה, שְׁדִפִּי הַסְדּוֹר שְׁלָה רְשָׁבִים מִדְּמָעוֹת... הַדְּמָעוֹת הָאֵלוּ, הַבְּכִיּוֹת הָאֵלוּ, הַתַּפְלוֹת הָאֵלוּ - "תַּנְצַחְנָה" אֶת רָצוֹנוֹתָיו שֶׁל גָּדוֹל הַדּוֹרוֹת, בַּחֲרִיר הָאֲבוֹת וְ"תַגְבֵּרְנָה" עֲלֵיהֶן!

"קִשָּׁה הִיא תַּפְלָה" - תַּפְלוּתָהּ שֶׁל לֹאָה לֹא רַק שֶׁבְּשָׁלוֹ אֶת הַגִּזְרָה וְהִיא לֹא נִשְׁאָה לַעֲשׂוֹ, אֲלָא הֵן גַּם הַצְּלִיחוּ לַגִּבּוֹר עַל רָצוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְשֹׂאת אֶת רַחֵל.

הַתַּפְלָה - מְבִיאָה הַכֹּל

מִסְפָּר בִּזְהָר הַקְדוּשׁ שֶׁרַבִּי אֶלְעָזָר, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֵלֵךְ, עִם קְבוּצָה שֶׁל תַּנְאִים, לְבַקֵּשׁ אֶת רַבִּי יוֹסִי מִפְּקִיעִין, שֶׁהָיָה חוֹלָה. בְּתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי עָמְדָה בַּחוּץ וְאָמְרָה כִּי אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת, אֲבָא גּוֹסֵס. רַבִּי אֶלְעָזָר נִעְמַד מֵאַחֲרֵי הַדֵּלֶת וְשָׁמַע אֶת בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסִי, שֶׁעָמַד לִיד מִשֵּׁת אָבִיו, מִתְפַּחַם בְּבִכּוֹ: "רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! כְּתִבְתָּ בְּתוֹרָתְךָ 'לֹא תִסַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים'. אֲמָא - כִּבֵּר אֵין לָנוּ. הִיא כִּבֵּר נִסְתָּרָה. אֲבָא מִשְׁמַשׁ לָנוּ אִפּוֹא גַם כְּאֲמָא! אִיךְ אֶתָּה לּוֹקַח אוֹתוֹ וּמִשְׁאִיר אוֹתָנוּ, הַיְלָדִים, לְבִדָּ?"

כְּשֶׁשָּׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת בְּכִיּוֹתָיו שֶׁל הַיְלָד, אָמַר: "בְּזָכוֹת תַּפְלָה זוֹ רַבִּי יוֹסִי יִבְרִיא!" וְאָכֵן, כְּעֶבֶר זְמַן לֹא רַב קָם רַבִּי יוֹסִי מִמִּשְׁתַּחֲלִיו וְאָמַר: "דָּעוּ לָכֶם כִּי אֲנִי הֵייתִי כִּבֵּר בְּמִתְיָבְתָא דְרַקִּיעָא! וּבִשְׁעָה שֶׁבִּנִּי הַתַּפְלָל, הִזְדַּעְזְעוּ שֶׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף כְּסָאוֹת, וְהוֹסִיפוּ לִי עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנוֹת חַיִּים!"

שׁוּב רֹאִים אֲנִי מֵהַ רַב כֹּחַהּ שֶׁל תַּפְלָה! מֵהַ רַב כֹּחַהּ שֶׁל דְּמָעָה! תַּפְלָתוֹ הַנִּרְגָּשֶׁת שֶׁל הַיְלָד, שֶׁהִיָּתָה מְלֻחָה בְּדְמָעוֹת, בְּשָׁלָה אֶת הַגִּזְרָה, וְהוֹסִיפָה לְאָבִיו עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנוֹת חַיִּים! וְכִבֵּר אָמְרוּ חַז"ל (בְּרַכּוֹת ל"ב ע"ב) כִּי "שְׁעָרֵי דְמָעָה - לֹא נִנְעָלוּ". שְׁעָרֵי הַדְּמָעוֹת לְעוֹלָם נִשְׁאָרִים פְּתוּחִים.

הִנּוּ אוֹמְרִים: תַּפְלָה - מְבִיאָה חַיִּים!

חַז"ל אוֹמְרִים שֶׁכְּשֶׁעָלָה מִשָּׁה רַבֵּנוֹ לְמָרוֹם, אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: "בֹּא וְאֶלְמָדָךְ מִקְצֵת מִדּוֹתֵי! בִּשְׁעָה שֶׁאֲנִי רֹאָה בְּנִי אֶדָם שֶׁאֵין בָּהֶם לֹא תוֹרָה וְלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים וְהֵם בּוֹכִים וּמִתְחַנְנִים לִפְנֵי - אֲנִי כּוֹפֶה לָהֶם מִזִּנְיוֹתֵיהֶם!" חַז"ל לְמַדּוֹנוֹ בְּזֹאת כִּי גַם לְבָנֵי אֶדָם כְּאֵלוֹ שֶׁאֵין לָהֶם דֵּי זָכוֹת, לֹא זָכוֹת תוֹרָה וְלֹא זָכוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים, מְכַל מְקוֹם בְּכַח הַתַּפְלָה, "וְהֵם בּוֹכִים וּמִתְפַּלְלִים לִפְנֵי" - הֵם יִזְכּוּ לְפִרְסָה.

הִנּוּ אוֹמְרִים: תַּפְלָה מְבִיאָה פִּרְסָה!

יֵשׁ הַרְבֵּה "סְפֻרִים מִהַחַיִּים" עַל כֹּחַהּ שֶׁל תַּפְלָה. אֲנִי רוֹצֶה לְהוֹסִיף וּלְסַפֵּר סְפֹר שְׁקָרָה לַיְלָדָה כְּבֵת שְׁלֹשׁ הַמִּתְגַּדֵּרֶת בְּשִׁכּוּנָה בְּהַ אֲנִי גָר: קְבוּצָה שֶׁל יְלָדוֹת שֶׁחֲקָה בְּקוֹמַת הַמַּחֲסָנִים שֶׁל אֶחָד הַבְּנִינִים שֶׁבְּשִׁכּוּנָה. לְפִתַּע נִסְרָקָה דֵּלֶת בְּרָזֶל כְּבֵדָה עַל אֲצָבְעוֹתֶיהָ שֶׁל הַיְלָדָה הַקְּטַנָּה. הַסְרִיקָה הִיָּתָה כֹּה חֲזָקָה, עַד כְּדֵי כֹךְ שֶׁנוֹצַר וְאִקוּם שֶׁהִקְשָׁה עַל פְּתִיחַת הַדֵּלֶת! מִזְעָזַע.

הִיא הִבְהִילָה לְבֵית הַחוֹלִים "הַדְּסָה עֵין כְּרָם", שֶׁם קָבְעוּ הָרוֹפְאִים כִּי הִיא זְקוּקָה לְנִתּוּחַ עַל מְנַת שְׁאֲצָבְעוֹתֶיהָ תִּשְׁאָרְנָה בְּמִקְוֶה וְלֹא יִצְטָרַח, חֲלִילָה, לְכַרֵּת אוֹתוֹ. בְּעֵינָה חֲמוּרָה נּוֹסֶפֶת הִיָּתָה, שֶׁהַעֲצָבִים נִקְרָעוּ לְגִמְרֵי וּבְמִקְרָה שְׁכָזָה - גַּם אִם הָאֲצָבְעוֹת תִּשְׁאָרְנָה בְּמִקְוֶה הֵן לֹא תִתְפַּקְדְּנָה, וְהַיְלָדָה תִּשְׁאָר, רַחֲמָנָא לִיצְלוֹ, עִם תִּשְׁעִים אַחֲוָי זָכוֹת לְכָל חַיָּה.

כִּינּוּ שֶׁהִיד הִיָּתָה נְפִיחָה מְאֹד, לֹא נָתַן הִיָּה לַעֲשׂוֹת אֶת הַנִּתּוּחַ, וְשִׁלְחוּ אֶת הַיְלָדָה הַבִּיתָה לְמִשְׁךְ מִסְפָּר יָמִים. הָרוֹפְאִים הַמְלִיצוּ לְהוֹרִים לְנִסּוֹת לְפָנוֹת לְבֵית חוֹלִים "אֶלִּין", בּוֹ עוֹשִׂים טְפוֹלִים פִּיזְיוֹלֹגִיִּים, אֶף הַדְּגִישׁוֹ כִּי קָם סֶפֶק גָּדוֹל מְאֹד אִם הַטְפוֹלִים יִכּוֹלִים לַעֲזֹר בְּמַצָּב שְׁכָזָה. עוֹד הַדְּגִישׁוֹ הָרוֹפְאִים כִּי צָרִיךְ לְחַכּוֹת שֶׁם זְמַן רַב, קְרוֹב לַשָּׁנָה, עַד שֶׁמִּשְׁגִּיגִים תוֹר.

עָבַר שְׁבֹעַ יָמִים, וְשׁוּם דְּבָר לֹא הִתְקַדֵּם. הָאֲמָא אָמְרָה לְבַעֲלָה: "אֲנִי נּוֹסַעַת לְמִירוֹן".

אֲנִינִי צָרִיךְ לְסַפֵּר לָכֶם כִּיצַד הָאֲמָא בָּכְתָה "עַל הַצִּיּוֹן" הַקְדוּשׁ. בָּלָם מְבִינִים לְבִד. שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת שֶׁל תַּפְלוֹת לֹלָא הַפֶּסֶק! שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת שֶׁל בְּכִיּוֹת שֶׁהִרְטִיבוּ אֶת דְּפִי הַסְדּוֹר!

מִשְׁשָׁבָה הַבִּיתָה - כְּמַעַס וְהַתְעַלְפָּה! הַיְלָדָה שֶׁכְּבָהּ בַּמִּשָּׁה וְהַחֲזִיקָה בִּידָהּ בְּקִבּוּק, תוֹךְ שֶׁהִיא מִקְפֶּלֶת אֶת אֲצָבְעוֹת יְדֶיהָ! הָאֲמָא נִתְּנָה כּוֹזֶת שְׁאָנָה, שֶׁכָּל דְּיָרֵי הַבִּנְיָן יִרְדּוּ לְרֹאוֹת מֵהַ סָרָה! "נִס", נִס" - הִיא שְׁאָנָה.

בַּעֲלָה, שֶׁהִגִּיעַ בְּמִרוּצָה, רָאָה אֶף הוּא אֶת הַנִּס, וּשְׁנִיָּהּ הַחֲלוּ לְבָכּוֹת כְּמוֹ שְׁנֵי יְלָדִים קִטְנִים. הֵם פָּשׁוּט נִשְׁקָנוּ מִבְּכִי. הֵם

לֹא יָכְלוּ לְהָרִים אֶת הָרֹאשׁ וּלְהַבִּישׁ זֶה אֶל זֶה מִרַב הַתִּרְגָּשׁוֹת: שְׁבֹעַ שָׁלֹם הֵם מִסְתַּוְּבָבִים עִם יְלָדָה "בְּלִי יָד", וְהִנֵּה לְפִתַּע פְּתָאם הַיְלָדָה "עוֹשָׂה שְׁלוֹם" בְּאֲצָבְעוֹתֶיהָ כְּמוֹ כָּל הַיְלָדוֹת... אֶף בִּזְהָ לֹא תָם הַסְפּוֹר:

לְמַחֲרָת הֵם מִקְבְּלִים טֶלְפּוֹן מִבֵּית הַחוֹלִים "אֶלִּין", בּוֹ הֵם הַתְּבַשְּׁרוּ כִּי בְּדָרָךְ נִס הַתַּפְנָה לָהֶם תוֹר לְרוֹפֵא הַמְּסַפֵּל וְעֲלֵיהֶם לְהִבִּיאַ עִמָּם אֶת כָּל הַצְּלוּמִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּבֵית הַחוֹלִים. הָאֲמָא וְהַיְלָדָה הִגִּיעוּ בִּשְׁעָה שֶׁנִּקְבְּעָה. הָרוֹפֵא, שְׁטָרָם עֵין בְּצְלוּמִים, הִסְתַּכֵּל עַל הַיָּד שֶׁל הַיְלָדָה, הַכְּנִיס אוֹתָהּ לְתוֹךְ סִפֵּל עִם מִים קָרִים, תוֹךְ שֶׁהוּא מִסְטִיר: "זֶה מִתְקַדֵּם". לְאַחַר מִכֵּן הוּא פָּנָה לַעֲיֵן בְּצְלוּמִים. הוּא הִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם שׁוּב וּשְׁוֹב, וּלְפִתַּע הִעֲנָה אֶת פָּנָיו, הִסְתַּכֵּל עַל הָאֲמָא וְהַחֵל לַצֶּעֶק: "שְׁקִרְנִית! הִבֵּאת לִי צְלוּמִים שֶׁל יְלָדָה נְכָה! זֹאת לֹא הַיְלָדָה שִׁישִׁיבְתָּ כֹּאן! אֶת מְבִזְבְּזוֹת אֶת זְמִנִּי הַיָּקָר עַל הַשְּׁקָרִים שֶׁלָּךְ..."

הָאֲמָא נִפְגָּעָה מְאֹד מִהַצְעָקוֹת וְהַחֲלָה לְבָכּוֹת: "אֲדוֹנִי הָרוֹפֵא! לֹא שְׁקִרְתִּי בְּמֵאוּמָה. הִנֵּה הַיְלָדָה, הִנֵּה תַעֲנוּדַת הַזֹּהוּת שְׁלָה..." הָרוֹפֵא הִיָּה בְּהֵלֶם מְחֻלָּ!

סוֹפוֹ שֶׁל דְּבָר: לֹא הִיָּה צָרָךְ בְּנִתּוּחַ! גַּם לֹא בְּטְפוֹלִים פִּיזְיוֹלֹגִיִּים! וּמִשְׁפָּט אֶחָד לְסִיּוּם מ"כִּי רֹאשׁוֹן": אַחֲרֵי כְּמָה חֲדָשִׁים נוֹלַד לָהֶם תִּינוּק. הַיְלָדָה שֶׁנִּפְצָעָה לּוּמְדַת בְּאוֹתוֹ הֵגֵן בּוֹ לּוּמְדַת בְּתִי. בְּאַחַד הַיָּמִים הַזֵּמֶנּוּ אוֹתָהּ לְבּוֹא לְבֵיתָנוּ לְאַחַר סִיּוּם הֵגֵן, כְּדֵי לְהַקְלֵל עַל אִמָּה הַיְלָדָה. וְאֲנִי, שְׂרָצִיתִי מְאֹד לְרֹאוֹת אֶת הַנִּס בְּעֵינַי, בְּשִׁשְׁתֵּי מִהַיְלָדָה שֶׁתִּרְאֶה לִי אֶת הַיָּד שֶׁעָלֶיהָ נִסְגָּרָה הַדֵּלֶת. הַיְלָדָה פָּשְׂטָה אֶת שְׁתֵּי יְדֶיהָ אֶל מוֹל עֵינֵי וְאָמְרָה לִי: "לֹא זֹכֵרְתָּ בְּאִיּוֹן יָד זֶה הִיָּה! לֹא נִשְׁאָר סִימָן!" תִּשְׁעִים אַחֲוָי זָכוֹת. נִתּוּחַ. טְפוֹלִים שְׁלֹא יַעֲזְרוּ. אֵין סְכּוּי. אֵין תַּקְוָה... אֲבָל יֵשׁ תַּפְלָה! וּבְזָכוֹת הַתַּפְלָה לֹא נִשְׁאָר כָּל סִימָן לְמַחֲלָה!

(אוֹחִילָה לֹא-ל)

הַסְבָּה הַנִּסְתָּרָת - וְטַעֲמָה

וְתִלְדַּ בּוֹ וְתִקְרָא שְׁמוֹ רֹאבוֹן כִּי אָמְרָה כִּי רָאָה ה' בְּעֵינָי (כ"ט, לב)

שְׁנַיִם מִהַשְּׁבָטִים יֵשׁ שְׁתֵּי סְבוֹת לְשִׁמּוֹתֵיהֶם, אֶחָד מֵהֶם הוּא רֹאבוֹן. בְּתוֹרָה מִפְרָשׁ שְׁלָאָה קִרְאָה לוֹ רֹאבוֹן "כִּי רָאָה ה' בְּעֵינָי", וְרִשִּׁי מְבִיא סְבָה נּוֹסֶפֶת מִרְבוּתֵיהֶן: אָמְרָה לֹאָה: רֹאָה מֵהַ בֵּין בְּנֵי לְבֹן חָמִי, דְּהִינוּ עָשׂוּ, בְּנוֹ שֶׁל יַצְחָק חָמִיָּה שֶׁל לֹאָה, שְׁמֵכָר הַבְּכוֹרָה לַיעֲקֹב. וְזֹה, רֹאבוֹן, לֹא מְכָרָה לְיוֹסֵף וְלֹא עָרַעַר עָלָיו, וְלֹא עוֹד שְׁלֹא עָרַעַר עָלָיו, אֲלָא שֶׁבָּקַשׁ לְהוֹצִיאָו מִן הַבּוֹר.

נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה, מֵהַ רֹאָה חַז"ל לְהוֹסִיף טַעַם נּוֹסֵף לְשִׁמּוֹ שֶׁל רֹאבוֹן? מִדּוּעַ לֹא דֵי בְּמָה שֶׁכְּתִבְתָּה הַתּוֹרָה בְּפִירוּשׁ?

בְּאֵרוֹ הַגָּאוֹן מוֹיִלְנָא וְהַחִיד"א, שֶׁהִקְשָׁה כֹּאן לַחַז"ל הַסְדֵּר שֶׁבּוֹ נִכְתְּבוּ הַדְּבָרִים. בְּכָל שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים כְּתוּבָה קֹדֶם הַסְבָּה לְקִרְיַת הַשֵּׁם, וְלְאַחַר מִכֵּן הַשֵּׁם עֲצָמוֹ: "וְתֹאמַר כִּי שָׁמַע ה' כִּי שָׁנוּאָה אֲנִי וְיִתֵּן לִי גַם אֶת זֶה וְתִקְרָא שְׁמוֹ שְׁמַעוֹן" (כ"ט, לב) וְכֵן הִלָּאָה בְּשָׁאָר הַשְּׁבָטִים. אֶף עַל רֹאבוֹן כְּתוּב: "וְתִקְרָא שְׁמוֹ רֹאבוֹן כִּי רָאָה ה' בְּעֵינָי כִּי עָתָה יַאֲהֲבֵנִי אִישִׁי" - קֹדֶם כְּתוּב הַשֵּׁם, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן הַסְבָּה.

מִכֵּן הִסְקִינוּ חַז"ל, שֶׁיֵּשׁ סְבָה אַחֲרַת לְקִרְיַת הַשֵּׁם, שְׁלֹא הַזְכָּרָה כֹּאן, וְהַתּוֹרָה הַזְכִּירָה רַק אֶת הַסְבָּה הַנּוֹסֶפֶת.

נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה, מִדּוּעַ מַצְנִיעָה הַתּוֹרָה אֶת הַסְבָּה הַרְאוּשׁוֹנָה?

אֲלָא, שְׁלָאָה בְּעִנְיַתְנוּתָהּ לֹא רָצְתָה לְגַלּוֹת כְּלָפֶי כָּל שֶׁהִיא נְבִיאָה. הַסְבָּה "רֹאָה מֵהַ בֵּין בְּנֵי לְבֹן חָמִי" הִיא עַל שֵׁם הַעֲתִיד, שֶׁהִרִי יוֹסֵף עָדִין לֹא נוֹלַד, וּבְנֵדָאִי שְׁלֹא הִשְׁלַךְ לְבוֹר וְרֹאבוֹן לֹא הִצִּילוֹ.

דְּבָר זֶה מְדִיק בְּלִשׁוֹן הַתּוֹרָה "כִּי אָמְרָה" - כֹּךְ אָמְרָה לֹאָה כְּלָפֶי חוּץ וְכֹךְ סִפְרָה לְכָלֶם, שֶׁקִּרְאָה אֶת שְׁמוֹ רֹאבוֹן "כִּי רָאָה ה' בְּעֵינָי", אֶף הִיָּה לֵה טַעַם נּוֹסֵף שֶׁשְׁמָרָה בִּינָה לְבֵין עֲצָמָה.

כֹּךְ הִיא דִּרְכָם שֶׁל צְדִיקִים הַמַּצְנִיעִים אֶת עֲצָמָם וְאֶת מַעֲלוֹתֵיהֶם הָרוּחָנִיּוֹת, וּמִסְתִּירִים אוֹתָם מִעֵינֵי כָּל.

בְּעֵינֵי זֶה יִשְׁנָה אָמְרָה חֲסִידִית נָאָה -

כְּתוּב: "וַיִּבְרָךְ דָּוִיד אֶת ה' לְעֵינָי כָּל הַקְּהֵל וַיֹּאמֶר דָּוִיד" (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כ"ט, י). "וַיִּבְרָךְ דָּוִיד אֶת ה'" - בְּכָל מַעֲשֵׂי דָוִד הָיוּ עֲנִינִים גְּבוּהִים, מַעֲשִׂים שִׁשׁ לָהֶם הַשְּׁלֹכוֹת בְּסִפְרוֹת עֲלִיוֹנוֹת וּגְבוּהוֹת וּבִרְכַּת ה', אֶף "לְעֵינֵי כָּל הַקְּהֵל וַיֹּאמֶר דָּוִיד" - לְעֵינֵיהֶם הַגִּשְׁמִיּוֹת שֶׁל הַקְּהֵל הָיוּ אֵלוֹ דְּבָרִים בְּעֶלְמָא שֶׁל "וַיֹּאמֶר דָּוִיד".

(רַבִּי אַבְרָהָם צְבִי מְרַגְלִית שְׁלִישׁ"א - נֹאחַ דּוֹרֶשׁ)